

כהן משיח פרק שלישי הוריות

שופטא. ¹ ביתד של מרד דען הוא גיץ: המניה כליו. מלבושו: פס פחמין. פת האפוד בגחלים: של שירי העיסה. שנשתמרו מלישה: משכה למוד של ע' שנה. שקדור בפיו כל ע' שנה: משיב. מחזיר את הלמוד שנשתמח הימנו כבר ע' שנה: וסימנך. לגרסא שלא מטעה שלם לא מדע אם אחד אומר אחד ולא שמים ואחד אומר שמים ולא שלם או שמה אחד אומר שמים ולא ארבע יאה סימן קמיה לומר כסף הקמיה ונשתמרו ממותן אלבעות של די העומדין לנד שמי אלבעות זקופין כסדרן מכאן דהיינו אלבע ומה מכאן חזרה מכאן דהיינו שמי אלבעות מכאן ואלבע אחד מכאן זכך מהא זכור אחד אומר אחת ולא שמים ואחד אומר שמים ולא שלם. ונדל לא קא משיב הכא עס שחר אלבעות משום דלא קאי בסדר אלבעות: ² האוכל פת ופחמין עלמן כחדא חשיב להו: קשים ללמוד. שהעושה אותן יאה קשה לשמוע: הטובר חסא אפטר גמל ל"ש חסא גמל עלמו. כחדא חשיב להו: הטובר פת הקמיה קרי להו כלומר ההולך ומריח ריח נבילה דכל ההולך ומריח היו עובד מתח אותו ריח שהריח הולך ועולה: וזההא ליסטרון. אותו ק' שנעושה לת הקמיה כבוד קרי להו הכי על עס שמענין הוזהא ללדדין. נל געס עומדין: ³ תרגום על מין סטוריהו: כל געס עומדין. כל השורות כולן אפילו הן מלה: ועשויה לת הקמיה כבוד כלבד: עושין אופן. לגבי חכמים שממונים אביהם פרנס על הגבור: סניפין. שמושיין אותו נלד הקמיה מפני כבוד אביהם דהויין סניפין לוקינס כסניף זה שמגניפין לקורה גדולה סניף כלע"ו: אלא לקנינים. דלונס הוא אכל יאל לגדולים אינו נכנס וישב במקומו דפושע הוא משום דהיה ליה למינדק נפשיה: כדי שלא יתרחק. דהויאל לפנות ציוס לרין שיתרחק מן הדקן כדי שלא יהו אחרים רואים אותו

כלאמינין נמשכת נכרות [סג]. אמר רבא וכתיב אביהם. הא דעושים סניפין מפני כבוד אביהם: נשיות משנה. הא דתנול לעיל כשהנשיא נכנס וכו': נסקין מילסא כי לדין. כלומר נעמד ליה כי היכי דעבד מילתא כי ליתן כלומר נתקין מילתא לנהי לוכרין לעולם לזרות אפילו כי אינן בעולם. ואזי דלמרי נתקין מילתא כי ליתני לומר לו שילמדנו דבר שאינו יודע ללמוד ויבניש: גלי עוקינס. ידרוש לן מסכת עוקיין: דליס ליה. שאין סדור לו: פשע. פירש: גרם ופגא. גרם ושנה: אמר. רבן שמעון ק' גמליאל מאי דקמא דלמא חס ושלוס כו': כסר דאוקינס. כמר ססיס: ושדו ליה. לפיתקא כי מדרשא: שלום ¹ דהוי מופירק מתקן ומה שלא היה מתקן כבודו אינהו הפיקוקן ושדו כי מדרשא: (טורה מבחון כו'. או הסי יכנסו לנהמ"ד או אלו נלא אליהם ינשד עמהם): נדי דאהני לך קמרא דלכוך. כלומר דלחני לך חשיבותא דלכוך דהוי אכ צ"ד אכל למהוי נשיא מי אהני לך דקא בעית למהוי נשיא: קמרא. אכנע מחבב דלאמרי' במסכת שבת גפ' במה אשה (דף נט): מהני ליה רבי לרבי משעון כריה אחרים אומרים אינו (לא) היה סמורה לא היה קרב. דמן כמס' נכרות גפ' תרל"ג (דף ס). קאל למשיעי עשירי ולעשירי תשיעי ולאחד עשר עשירי שלשמן מקודשין המשיעי נאלכ בזמנו והעשירי משער והאחד עשר קרב שלמים ועושהו תמורה דכרי ר"מ אמר לו רבי יהודה וכו' כי תמורה עושה תמורה וכה קיימא לן דלון תמורה עושה תמורה דמתן במסכת תמורה גפ' קמא (דף ה): אן כזכור שור קדש הן ² וכו' וכן קריבין ואין תמורתן קריבין ומשער יליף ענדה ענדה מנכור כמידי הכא ³ כל אשר יעבור מתח השעט וכמידי חסם נכזכר ⁴ והעברת כל פטר חסם וגו': אמר

תורה אור השלם

1. י. ימלל בבורות י ושמיע כל התולת
החלים קר ב

מוסף רא"ש

פחמין. פחמין. ששני פסח וזמא
עו סטוריהו. י. יכסר ארס עצמו.
לפנות. הששים קודם חסם.
והקמיה. משמחה נכרות סב
ישיא. אילו היה יחידה. אותו
למד עסר. א"ה היה קרב. דמותר
משער אינה קריב. כגמתינן במסכת
תמורה (ה) העשר העברה העברה
מכזר. ונכזר דלשני סס קריבין
ואין תמורתו קריב. אלא ויהי
מקרב שלמים הקדש ראשון שמינן
ליה ולפי עושה תמורה מין שלמים
אחרים נכרות ¹ ד. ויבס ביני
רבה עוקר הרם. סני היו קריבין
לכ יוסף שהיה נקב נכריותה. הנה.
עוקר הריס לנדכר כן נחמנו שהיה
מחזיר יתר כפולו נכרות ² ו.
א"ה. ה"ה. למי שנקב מנחה
למכר. כלומר למי שנקב שמועת
שם. אומרי' אביהם א"ה. ה"ה.
לא נכר כל אומר הימים שזו עסר
ויכסיה לרין לנקב דס היה הולך
לית הסופא ולא היה שולח ללא אלו
שם. הדרין עולך מסכת הוריות

תוספת הרא"ש

וסכר קמיה. וסימנן שלא טענה
לומר שפא חר אמר אחת
ולא שמים וחד אמר שמים ולא
שלם. או שפא אחד אומר שמים
ולא שלם ואחד אמר שלם ולא
ארבע. יהיה סימנן קמיה. כלומר
כסף הקמיה וישאר כי אצבעות
זקופין ואצבע מצו זה. וכוה
חזכור שאי אומר אחת ולא שמים.
וזה דלא קאמר וסימנן אמה שאם
תכפוף אצבע אחי הארזן ששמו
אמה ישארו כמו כי אצבע מכאן
וזרה מכאן קמיה מכאן משום
דררן לכפוף הקמיה כדי לקמן
נקט קמיה. או נמי דלא הוי סימן
מסויס כיב דאיכא למומר אגודל
מן המנין יהיו שמים מכאן ושמים
מכאן אבל כשתכפוף הקמיה
וישאר רק הזרת מצד אי סמילא
דעגא דאין הגודל ככלל דאיא
לומר אחת ולא שלם: נים ונא.
במשנת עוקיין:

רב פפא אמר אפילו שופתא מרא גיצי
ת"ר חמשה דברים מושכחים את הלימוד
האוכל ממה שאוכל עכבר וממה שאוכל
חתול והאוכל לב של בהמה והרגיל בויתים
והשותה מים של שירי רחיצה הרווחץ
רגליו זו על גבי זו ויש אומרים אף המניה
כליו תחת מראשותיו חמשה דברים משיבים
את הלימוד פת פחמין וכל שכן פחמין עצמן
והאוכל ביצה מגולגלת בלא מלח והרגיל
בשמן וית והרגיל בין ובשמים והשותה מים
של שירי עיסה ויש אומרים אף הטובל
אצבעו במלח ואוכל הרגיל בשמן וית מסייע
ליה לרבי יוחנן דאמר רבי יוחנן כשם שהוית
מושכח לימוד של שבעים שנה כך שמן
וית משיב לימוד של שבעים שנה: והרגיל
בין ובשמים: מסייע ליה לרבא ¹ דאמר רבא
חמרא וריחני פחמין: והטובל אצבעו במלח:
אמר ר"ל ובאחת כתנאי ר' יהודה אומר אחת
ולא שמים רבי יוסי אומר שמים ולא שלם
וסימנך קמיה עשרה דברים קשים ללימוד
העובר תחת האפסר [הגמל] וכל שכן תחת
גמל [עצמו] והעובר בין שני גמלים והעובר
בין שתי נשים והאשה העוברת בין שני
אנשים והעובר מתחת ריח רע של נבילה
והעובר תחת הגשר שלא עברו תחתיו מים
ויום והאוכל פת שלא בשל כל חצבו
והאוכל בשר מזוהמא ליסטרוין והשותה
מאמת המים העוברת בבית הקברות
והמסתכל בפני המת ויש אומרים אף הקורא

כתב שעל גבי הקבר ת"ר ² אכשתנשיא נכנס כל העם עומדים ואין יושבים עד שאומר להם שבו יכשאב
ב"ד נכנס עושים לו שורה אחת מכאן ושורה אחת מכאן עד שישב במקומו יכשחכם נכנס אחד עומד
ואחד יושב עד שישב במקומו יבני חכמים ותלמידי חכמים בומן שרכים צריכים להם מפסיעין על ראשי
העם יצא ³ לצורך יכנס וישב במקומו יבני ת"ח שממונים אביהם פרנס על הצבור בומן שיש להם
דעת לשמוע נכנסים ויושבים לפני אביהם ואחריהם כלפי העם בומן שאין להם דעת לשמוע נכנסים
ויושבים לפני אביהם ופניהם לפני העם וישב במקומו אמר רב פפא לא אמרו אלא לקמינס אבל
אותם סניפין [אמר מר] יצא לצורך נכנס וישב במקומו אמר רב פפא לא אמרו אלא לקמינס אבל
לגדולים לא היה ליה למכרד נפשיה מעיקרא ⁴ דאמר רב יהודה אמר רב לעולם ילמד אדם עצמו
להשכים ולהעריב כדי שלא יתרחק ⁵ (אמר רבא) האידיא דחלשא עלמא יאפילו לגדולים נמי רבי אלעזר
ב"ר [צדוק] אומר אף בבית המשתה עושים אותם סניפים אמר רבא כחיי אביהם בפני אביהם א"ר
יוחנן ⁶ בימי רשב"ג נישנית משנה זו רבן שמעון בן גמליאל נשיא רבי מאיר חכם רבי נתן אב"ר כי הוה
רשב"ג התם הוו קיימי כולי עלמא מקמיה כי הוו עיילי רבי מאיר ורבי נתן הוו קיימי כולי עלמא
מקמיהו אמר רשב"ג לא בעו למיהוי היכרא בין דילי לדידהו תקן הא מתניתא ההוא יומא לא הוו
רבי מאיר ורבי נתן התם למחר כי אתו חזו דלא קמו מקמיהו כדרגילא מילתא אמרי מאי האי אמרו
להו הכי תקין רשב"ג אמר ליה ר"מ לרבי נתן אנא חכם ואת אב"ד נתקין מילתא כי לדידן מאי תעביד
ליה נימא ליה גלי עוקצים דלית ליה וכיון דלא גמר דלא ניהא ליה ימי ימלל גבורות ה' ישמיע כל העלתו
למי נאה למלל גבורות ה' מי שיכול להשמיע כל גמלותיו נעבירה והוי אב"ד ואת נשיא
שמעניהו רבי יעקב בן קרשי אמר דלמא חס ושלוס אתיא מלתא לידי כיסופא אול יתיב אחורי עיליתיה
דרשב"ג פשט גרס ותנא גרס ותנא אמר מאי דקמא דלמא חס ושלוס איכא כי מדרשא מדי יהב דעתיה
וגרסה למחר אמרו ליה נתי מר וניתני בעוקצין פתח ואמר בתר דאוקינס אמר להו אי לא גמירנא כסיפיתנן
פקד ואפקניהו מבי מדרשא הוו כתבי קושייא [בפתקא] ושדו התם דהוה מופירק מופירק דלא הוו
מופירק כתבי פירוקי ושדו אמר להו רבי יוסי תורה מבחון ואנו מכפנים אמר להן רבן [שמעון בן]
גמליאל ניעילינהו מיהו ניקנסניהו דלא נימרו שמעתא משמיהו אסיקו לרבי מאיר ⁷ אחרים ולר' נתן
יש אומרים אחוה להו בחלמיהו זילו פייסוהו [לרבן שמעון ב"ג] רבי נתן אול רבי מאיר לא אול אמר
⁸ דבריה חלומות לא מעלין ולא מורדין כי אול רבי נתן אמר ליה רשב"ג נהי דאהני לך קמרא דאבוך
למהוי אב ב"ד שויינך נמי נשיא מתני ליה רבי לרבן שמעון בריה אחרים אומרים אילו היה תמורה
לא

בהן משיח פרק שלישי הוריות

6) נסמות טו, טז כרית דה...
7) נביז נבנל מתל קמה...
8) דכפויי רבא, טו נבכרית פי...
9) שיה בר יוסף הולך גינת...
הרופא, ו' יוסף טו:

תורה אור השלם

1. גם אהבתם גם שנאתם גם קצאתם כבר אברה חולק אין להם עוד לעולם בכל אשר נעשה החת השמש:
2. האויב תמו ודביות לנצח וערים נמשות אבר ודבר הפיה תהלים ט ז

אמר ליה סהויז סמו חרבות לננא. דמשמע א"ע"פ שכבר ממו חרבות לננא ואין יפה להוכיח: **אפי רבי דעניו סוס.** הכל לא נהוג ענותותא ימירל דאמר משום רבי מאיר ולא רצה לומר צהדיח אמר ר"מ: **סיני עדיף.** מי ששנה משנה וברייתא סדורין לו כמיתתן מהר סיני: **ודד אמר עוקר הרים.** דחריף ומפולפל בתורה א"ע"פ שאין משנה וברייתא סדורין לו כל כך: **רב יוסף.** קרו ליה סיני לפי שהיו משניות וברייתות סדורות לו כמיתתן מהר סיני אצל לא היה מפולפל כרצה: **הכל לדין למרי טעיל.** כלומר רב יוסף הוא מרי טעיל שמשנה וברייתא סדורין לו מפי השמועה כמיתתן מהר סיני דמשנה וברייתא אצוהין להלכתא: **אומנא לביסיה לא קרא.** שלא רצה לנהוג סדרה בעצמו כל אומנא שהיה שמלך רצה אפילו צהאי שרבותא שלא רצה

לא היה קרב אמר לו מי הם הללו שמימיהם אנו שותים ושמותם אין אנו מוזכרים אמר ליה בני אדם שבקשו לעקור כבודך וכבוד בית אביך אמר ליה וגם אהבתם גם שנאתם גם קנאתם כבר אברה אמר ליה? האויב תמו חרבות לנצח אמר ליה הני מלי היכא דאהנו מעשייהו רבנן לא אהנו מעשייהו הדר אתני ליה אמרו בשום מאיר אילו היה תמורה לא היה קרב אמר רבא אפילו רבי דענוותנא הוא תנא א"מרו משום ר"מ אמר

להניח שום אומן בתוך ביתו אלא כשהוא רוצה להקין דם ה"י היה האומן על לבימה דרבה ושם היה מקין. ואית דגרסי שלא רצה לנטוג שררות בעצמו כל אומן שניס שמלך רצה כלומר שלא היה לו פנאי להקין עצמו אלא היה עוסק כל שעה בצורה לפני רבה: **חוייה לאכיי דבנא רישיה.** כלומר ראה לו הרמת ראש: **נחמני פתח.** ואמור דרשא דמשמחא פסקן ליה רבותא. אכיי קרו ליה נחמני (ו) ואיכא דאמרי דנלשון גנאי קרי ליה נחמני כלומר עדיין אתה מלמדו של רב נחמן): **חריף ומקשה.** מתוך פנפול ימירל דהוה ליה הוה מקשה וממתין אצל רבה בר מנשה לא הוה חריף כל כך אלא מתוך שהוא שואה ומעיין יפה יפה מסיק אלינא דהלכתא:

הדרן עלך בהן משיח וסליקא לה מסכת הוריות

ר"מ לא אמר אמר רבי יוחנן פליגו בה רבן שמעון בן גמליאל ורבנן חד אמר סיני עדיף וחד אמר עוקר הרים עדיף ר"ב יוסף סיני רבה עוקר הרים שלחו לתמן איזה מהם קודם שלחו להו סיני עדיף דאמר מר הכל צריכין למרי חמיא ואפילו הכי לא קביל רב יוסף עליה מלך רבה עשרין ורתתי עשין והדר מלך רב יוסף ובל שני דמלך רבה רב יוסף אפילו אומנא לביתה לא חליף אביי ורבא ורבי זורא ורבה בר מתנה הווי יתבי והווי צריכי רישא אמרי כל דאמר מלתא ולא מפרך להו רישא דכולהו איפריך דאביי לא איפריך חוייה ר"ב רבא ליה נחמני פתח ואימא איבעיא להו רבי זורא ורבה בר רב מתנה הווי מנייהו עדיף רבי זורא חריף ומקשה ורבה בר רב מתנה מתן ומסיק מאי תיקו:

הדרן עלך בהן משיח וסליקא לה מסכת הוריות

מנייהו מלתא (דכל הוה) (דכולהו) אפרך ואילו דאביי לא אפרך חוייה רבא לאכיי דבבא רישא. כלומר ראה לו הרמת ראש והצהלת פנים מחמת דלא איפריך ליה מלתא אמר ליה נחמני פתח ואימא דירש לקמן זמן שמיא פסקי לך רבותא. ופי' רב האי גאון ז"ל א"י דאביי נחמני שמו ומפרשי בכמה דוכתי במגא ונקטי נון ד' רבנן דבר אחויה דרבה בר נחמני הוה ותלמידו וכיון דהוה שמו נחמני כשם אבויה דרבה לא הוה קרא לו בכל שמויהו נחמני בשם אבויה אלא דהוה קרא ליה אכיי כלשון ארמי כאשר שקרא אבי וסליק ליה אביי. וכתי שניה מן האבות והגדולה קריה רבנן רבי זורא ורבה בר מתנה הווי מנייהו עדיף. ניפק מינה לרבי מרדכי כו ומצטרף עלמא לחר מנייהו ובעיא הווי מנייהו עדיף. והשאת מפרש (מהו) (מהו) דלכל חד מנייהו. ר' זורא חריף ומקשה מתוך פנפולא היה יודע להקשות ולתורן (מי לא) (מהו) הוה יודע לאמרוי שמעתתא אליבא דהלכתא דבר בר מתנה מתן ומסיק כלומר לא היה מפולפל וחריף כיכ להקשות ולתורן מיד אלא שואה ומעיין יפה עד דמסלקא ליה שמעתי אליבא דהלכתא מאי הווי מנייהו עדיף וסליקא בתיקו:

הדרן עלך בהן משיח וסליקא לה מסכת הוריות

6) ע"י ענין ערך אפי.

אחר השלמת המסכתא יאמר זה ויועיל לזכרון בעזרת השם יתברך

הדרן עלף מסכת עדיות והדרן עלף. דעתן עלף מסכת עדיות ודעתן עלף. לא תתנשי מינך מסכת עדיות ולא תתנשי מינך לא בעלמא דהין ולא בעלמא דאתי:

יאמר כן שלשה פעמים ואחר כך יאמר:

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שתהא תורתך אמונתנו בעולם הזה ותהא עמנו לעולם הבא. חגיגות בר פפא רמי בר פפא נחמן בר פפא אחאי בר פפא אבא מרי בר פפא רפרם בר פפא רביש בר פפא סורקב בר פפא אדא בר פפא דרו בר פפא:

הערב גא יי אלהינו את דברי תורתך בפניו ובפניפות עמך בית ישראל. ונהיה כלנו אגנונו וצאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל כלנו יודעי שמך ולומדי תורתך: מאויכי תחכמני מצותיך כי לעולם היא לי: יהי לבי תמים בהקדיך למען לא אבוש: לעולם לא אשכח פקודיך כי גם חייתינו: ברוך אתה יי למדני חקיך: אמן אמן אמן סלה ועד:

מודים אגנונו לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש ולא שמת חלקנו מיושבי קרנות. שאנו משפיעים והם משפיעים. אנו משפיעים לדברי תורה והם משפיעים לדברים בטלים. אנו עמלים והם עמלים. אנו עמלים ומקבלים שכר והם עמלים ואינן מקבלים שכר. אנו רצים והם רצים. אנו רצים לחיי העולם הבא והם רצים לבאר שחת. שנאמר ואתה אלהים תורידם לבאר שחת אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם ואני אבטח בך:

יהי רצון מלפניך יי אלהי בשם שעותני לסיים מסכת עדיות בן תעורני להתחיל מסכתות וספרים אחרים ולסייםם ללמד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה. וזכות כל התנאים ואמוראים ותלמידי חכמים יעמוד לי ולרעי שלא תמוש התורה מפי ומפי ורעי ורעי עד עולם. ותתקיים בי בהתהלךך בתנה אותך בשכבך תשמר עליך והקיצות היא תשיקה. כי בי ירבו ימיך ויוסיפו לך שנות חיים: אורך ימים בימיהך בשמאלך עשר וכבוד: יי עוז לעמו יתן יי יברך את עמו בשלום:

יתגדל ויתקדש שמה רבא. בעלמא דהוא עתיד לאתחדתא, ולאחיא מתניא, ולאסקא לחיי עלמא, ולמבנא קרתא דירושלם, ולשכלל היכליה בגוה, ולמקער פולחנא נוכראה מארעא, ולאכתא פולחנא דשמיא לאתרייה, וימליך קודשא בריך הוא במלכותיה ויקריה, ויצימח פרקנה ויקרב משיחיה, בתיכון וביומיכון ובחיי דכל בית ישראל בעגלא ובזמן קריב, ואמרו אמן. יהא שמה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמאי. יתברך וישתבח ויתפאר ויתרום ויתנשא ויתהדר ויתעלה ויתהלל שמה דקדושא בריך הוא. לעלא מן כל ברקתא ויתרתא תשבחתא ונחמתא דאמרין בעלמא, ואמרו אמן: על ישראל ועל רבנן, ועל תלמידיהו ועל כל תלמידי תלמידיהו, ועל כל מאן דעסקין באורייתא, די בארתא (קדישא) דהין ודי בכל אתר ואתר, יהא להו ולבון שלמא רבא חנא וחסדא ורחמי וחי אריכי ומזוני ופירקנא מן קדם אבוהו די בשמיא וארעא ואמרו אמן: יהא שלמא רבא מן שמאי וחיים טובים עלינו ועל כל ישראל, ואמרו אמן: עושה שלום במרומוי הוא ברחמינו יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן:

*[פי] הגון על זה תנאל בס' החיים שזכר אמי הגאון מהר"ל מפראג בס' זכות מ"א פי"ג
**[נסיומא] וסוף תשובה הרמ"א ו"ל וכן בסוף י"ש" צ"כ כמות רמזים על הזכרת שמות הללון: